

**Konkluzje
spotkania delegacji komisji ds. rolnictwa
parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej
Warszawa 14 maja 2021 r.**

My komisje rolnictwa parlamentów państw Grupy Wyszehradzkiej obecne na spotkaniu w Warszawie w dniu 14 maja 2021 r. w ramach polskiej prezydencji V4, mając na uwadze 30 lecie działalności tego forum współpracy i wymiany doświadczeń zauważamy rolę, jaką powinna odgrywać Wspólna Polityka Rolna (WPR) w dobie zdiagnozowanych problemów związanych z polityką klimatyczną i bioróżnorodnością, przeciwdziałaniem skutkom pandemii COVID 19 oraz koniecznością stworzenia sprawiedliwego, zdrowego, przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego.

Wspólna Polityka Rolna 2023 – 2027

Uważamy, że jak najszybsze zakończenie negocjacji nad reformą WPR na lata 2023 – 2027 jest istotne, z uwagi na to iż rolnicy i państwa członkowskie muszą mieć jasność co do ostatecznego kształtu przyszłych rozwiązań. To pozwoli na finalizację prac nad planami strategicznymi WPR, które określą wdrażanie reformy na poziomie krajowym. Popieramy dalsze upraszczanie i modernizację procedur WPR w celu zmniejszenia obciążeń biurokratycznych dla rolników i administracji.

Rolnicy powinni być nadal głównymi beneficjentami funduszy wypłacanych w ramach WPR. Podtrzymujemy stanowisko zawarte w konkluzjach przyjętych podczas spotkania przewodniczących komisji ds. rolnictwa 15 lutego 2018 roku w Budapeszcie. Z przykrością stwierdzamy, że nadal brak jest pełnej konwergencji dotyczącej wysokości dopłat bezpośrednich. Podkreślamy, że środki dobrowolnego wsparcia powiązanego z produkcją w znacznym stopniu przyczyniają się do aktywności gospodarczej obszarów wiejskich i do utrzymania zatrudnienia na wsi. Dlatego musimy zachować te formy wsparcia, najlepiej w szerszym zakresie i z odpowiednimi zasobami finansowymi na poziomie co najmniej 13 + 2%, jak podano w stanowisku Rady z października 2020. Jesteśmy zdania, że wszystkie gospodarstwa powinny mieć zapewniony równy

dostęp do środków WPR. Uważamy, że wprowadzenie górnego pułapu dla płatności bezpośrednich powinno być dobrowolne. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę konieczność wypracowania kompromisowego podejścia, moglibyśmy poprzeć minimalny poziom redystrybucji w ramach której państwa członkowskie mogłyby wybrać odpowiedni mechanizm.

Należy utrzymać możliwość stosowania przejściowego wsparcia krajowego. Powinno ono być utrzymane na stałym poziomie i z możliwością uaktualnienia okresu bazowego. Rozwiązania Parlamentu Europejskiego w tym zakresie powinny zostać zaakceptowane przez Radę.

Uważamy, że proponowane przez Parlament Europejski podejście do uwzględniania wymiaru społecznego w ramach WPR, jest rozwiązaniem nadmiernie zwiększającym obciążenia administracyjne. Istniejące już w państwach członkowskich mechanizmy prawne i instytucjonalne służące monitorowaniu przestrzegania prawa pracy i wymogów, jakie muszą respektować pracodawcy są wystarczające.

Dostrzegamy pozytywny wpływ niektórych propozycji Parlamentu Europejskiego, dotyczy to szczególnie propozycji zwiększających możliwości stabilizacji rynków rolnych, jak utworzenie obserwatorium rynków produktów rolnych, wprowadzenie mechanizmu wczesnego ostrzegania przed sytuacją kryzysową czy rozszerzenie zakresu sektorów objętych interwencją rynkową. Parlament proponuje też korzystne zmiany, które, naszym zdaniem zapewnią lepszą ochronę unijnego rynku przed importem, zwłaszcza takim, który nie spełnia unijnych standardów w zakresie produkcji roślin i dobrostanu zwierząt. Naszym zdaniem działania te mają szczególne znaczenie w kontekście wdrażania strategii „Od pola do stołu” i bioróżnorodności.

Ustalony w ramach podejścia ogólnego Rady UE poziom wydatków na ekoschematy, tj. 20% alokacji na płatności bezpośrednie przed przesunięciem środków z II filaru, naszym zdaniem jest wystarczający dla realizacji celów środowiskowych WPR. Podwyższenie tego poziomu zwiększy ryzyko utraty/niewykorzystania środków, z uwagi na ograniczone możliwości dostosowania wsparcia do uwarunkowań państw członkowskich. Niemniej jednak, zważywszy na potrzebę wypracowania kompromisowego podejścia, jesteśmy skłonni poprzeć ustalenie tego poziomu w nieco wyższej wysokości, przy założeniu, że utrzymane zostaną wszystkie elastyczności wypracowane na forum Rady UE.¹

Europejski Zielony Ład oraz strategia sektorowa UE „Od pola do stołu”

¹ Dwuletni okres na „zbieranie doświadczeń, możliwość zagospodarowania niewykorzystanych środków, jak również „bilansowanie” limitu wydatkami na działania środowiskowe w II filarze WPR oraz obliczanie poziomu na podstawie alokacji przed transferem środków z II filaru WPR.

Uznajemy, iż nadrzędnym celem rolnictwa jest zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego dla społeczeństwa UE. Popieramy założenia Strategii „Od pola do stołu”, której celem jest stworzenie sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego środowisku systemu żywnościowego. Ogólny opis inicjatyw oraz planowanych w najbliższych latach kierunków działań UE ma na celu zmniejszenia oddziaływania rolnictwa na środowisko. Są to bardzo ambitne cele, korzystne z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju, ale wymagające znacznych dostosowań po stronie rolników, przemysłu spożywczego, handlu, także przemysłu środków produkcji dla rolnictwa, nauki i edukacji, doradztwa oraz konsumentów. Uważamy że stawianie zbyt ambitnych celów redukcyjnych może ograniczyć produkcję rolną w UE i zmniejszyć jej wkład w globalne bezpieczeństwo żywnościowe. Uważamy, że aby plany rozwoju rolnictwa ekologicznego stworzyły nowe miejsca pracy i przyciągnęły młodych rolników, przyczyniając się jednocześnie do ochrony różnorodności biologicznej, konieczne jest zapewnienie finansowania na odpowiednio wysokim poziomie. Proponujemy wypracowanie porozumienia w sprawie wskaźników stosowania pestycydów, nawozów i antybiotyków, wspólnych dla wszystkich państw UE. Z żalem odnotowujemy brak zaangażowania Komisji w całościową i wspólną analizę wpływu celów strategii „Od pola do stołu” na sektor rolno-spożywczy i tym samym apelujemy do Komisji o przekazanie kompleksowego i całościowego badania wpływu w celu wykorzystania tej propozycji do ustanowienia całościowej wspólnej polityki żywnościowej mającej na celu zmniejszenie środowiskowego i klimatycznego śladu unijnego łańcucha żywnościowego, tak, aby do roku 2050 Europa stała się pierwszym neutralnym klimatycznie kontynentem.

Zwracamy uwagę, że ważną kwestią jest równomierne rozłożenie ciężarów realizacji celów Strategii na wszystkie ogniwa łańcucha, aby nie obciążać nadmiernie małych i średnich gospodarstw, które są najbardziej wrażliwe w łańcuchu dostaw żywności. Jednocześnie konieczne jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia finansowego z UE, które umożliwi przejście na bardziej zrównoważone systemy produkcji, a tym samym wzmocni ich pozycję w łańcuchu dostaw żywności.

Mając na uwadze, że już obecnie europejska żywność jest synonimem żywności bezpiecznej i wysokiej jakości, podkreślamy potrzebę promowania unijnej żywności, aby stała się rozpoznawalna dla konsumentów w UE i poza nią. Przy tym polityka handlowa UE powinna dążyć do uzyskania ze strony państw trzecich zobowiązań w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju oraz zrównoważonych systemów jakościowych. Tylko wtedy zostaną zapewnione warunki uczciwej konkurencji. Wyłączenie pewnych produktów z tej polityki, takich jak mięso lub wino, nie tylko zaszkodzi ogólnoświatowej konkurencyjności UE, ale także zadziała na korzyść produktów z krajów trzecich spełniających znacznie niższe standardy środowiskowe i zdrowotne. Dlatego apelujemy do Komisji o włączenie wszystkich sektorów do polityki promocyjnej.

Wpływ pandemii COVID-19 na rolnictwo oraz wsparcie z Unijnego Planu Odbudowy

Pandemia COVID-19 dotknęła wszystkich, w tym mieszkańców obszarów wiejskich. Bardzo mocno wpłynęła na gospodarkę światową i wszystkie krajowe sektory, w tym sektor rolno-spożywczy. Pociągnęło to za sobą potrzebę ogromnych wydatków z budżetów krajowych na pomoc dla poszkodowanych producentów i przetwórców żywności.

Uważamy, że pakiet rozporządzeń wprowadzających dopłaty do prywatnego przechowywania artykułów mleczarskich i mięsa, uruchomiony przez Komisję Europejską, jak i pozostałe formy pomocy są krokiem w dobrą stronę i przyczyniły się do niwelowania negatywnych skutków pandemii w rolnictwie.

Istotnym elementem wsparcia dla rolnictwa i obszarów wiejskich w związku z efektami COVID-19 będą środki z wspólnotowego Funduszu Odbudowy (Next Generation EU), które mają m.in. wzmocnić interwencje na rzecz rozwoju obszarów wiejskich państw członkowskich w latach 2021-2026. Najważniejszym elementem Funduszu jest Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Recovery and Resilience Facility – RRF), którego środki będą istotnym wsparciem modernizacji i rozwoju infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich, zaspokojenia potrzeb w zakresie zapewnienia usług publicznych, a także działań wspierających cyfrową i zieloną transformację w sektorze rolno-spożywczym i na obszarach wiejskich.

Doceniając możliwości, jakie daje elastyczność wydatkowania przyznanych środków z RRF wydatkowanych poprzez Krajowe Plany Odbudowy, pragniemy zauważyć, że w przypadku niekorzystnego rozwoju sytuacji pandemicznej konieczne będzie zwiększenie unijnych środków na pomoc dla gospodarstw rolnych i odbudowę sektora rolnego.

Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt

Zapobieganie występowaniu chorób zwierząt nie może ograniczać się tylko do działań krajowych. Uważamy za konieczne podejmowanie działań na poziomie unijnym i międzynarodowym w oparciu o wiedzę naukową, z utrzymaniem finansowego wsparcia z budżetu unijnego. Będzie to miało szczególne znaczenia w przypadku chorób o charakterze transgranicznym, takich jak afrykański pomór świń (ASF) czy wysoce zjadliwa grypa ptaków (HPAI), gdzie ujednocnione działanie jest kluczowe w skutecznym zwalczaniu tych chorób.

Zgadza się, że stałe monitorowanie występowania zakażeń u zwierząt, m. in. przez realizację programów monitorowania i zwalczania, powinno być kontynuowane. Kluczowym elementem powinna być wymiana informacji między państwami. Nie można również zapominać o zacieśnianiu międzynarodowej współpracy naukowej. Uważamy za konieczną koordynację działań i powiązań między wszystkimi inicjatywami badawczymi, z uwzględnieniem analizy luk w dostępnych badaniach i doradztwem naukowym w obszarze ukierunkowanych środków kontroli chorób zakaźnych zwierząt.

Uważamy że zwalczanie (ASF) czy (HPAI), powinno być w większej mierze ukierunkowanego na ochronę i wsparcie gospodarstw oraz ograniczenie do niezbędnego minimum ograniczeń w handlu, a także minimalizowanie obciążeń administracyjnych. Naszym zdaniem należy również, zwiększyć kontrolę nad populacją dzików i dzikiego ptactwa oraz w oparciu o doświadczenie różnych państw członkowskich borykających się z tą chorobą, rozważyć możliwości przyjęcia nowych, bardziej celowanych działań przy jednoczesnym ich wsparciu finansowym ze strony KE.